

Dissertatio medica inauguralis de epilepsia

<https://hdl.handle.net/1874/343816>

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE
EPILEPSIA,

QUAM
AUSPICE DEO OPT. MAX.

Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

M. GERARDI de VRIES,

Philosophiae Doctoris, ejusdemque Facultatis in Illustri
Academia Ultrajectina Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici Consensu, & Nobilissima
Facultatis MEDICAE Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis,
rite & legitime consequendis,

Publica disquisitioni subicit

JOHANNES FITZMANN, LUBECENS.

Ad diem 5. DECEMBRIS, horis locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō Ioc XCII.

V I R O

*Excellentissimo, Nobilissimo,
Experientissimo,*

DOMINO
JOHANNI
FITZMANN,

Medicinæ Doctori Celeberrimo,
atque Liberæ Imperialis
Reipublicæ Lubecensis
PHYSICO, Parenti suo sum-
mè devenerando

Dissert. hanc Inauguralem

D. D.

JOHANNES FITZMANN.

J. N. D. J.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
EPILEPSIA.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Lerisque morborum humana corpora infestantium titulis quod accidit, ex antiquiori Græcia natales suos ut sortiti, peregrinas appellationes in Latium transtulerint: idem & crudelissimo affectui, cujus explicationem præsentis dissertatiuncula suscipere animus est, evenisse deprehendo. Ortum enim latinum Epilepsiæ nomen ex Græcorum *Ἐπιληψία*, sive illud, quod Hippocrati placuit & Aristoteli, ductum sit *ἐπὶ τῆ λαμβάνεσθαι*, quod derepente ac inopinato hominemprehendat ac prosternat; seu, prout aliis visum est, *ἐπὶ τῆ ἐπιλείπειν*, quod subitis hincis convulsionibus correpti homines, cum reliquarum animalium actionum abolitione deficere, & de mentis potestate excidere ut plurimum conspiciantur.

§. II.

Cæterum aliis quoque nominibus salutaris consuevit pessima hæc humani corporis carnificina. Ex variis nonnulla indigitare sufficere poterit. Scilicet vocatur aliis morbus caducus, quod ægros quæis insidias fruit, perniciemque meditatatur, oculi momento, nec advertentes sternat, inque terram coniectos miserando spectaculo quatit & affligat. Comitialis aliis audit: utrum a Comitibus solutis, an, quod in Comitibus, seu turba populi, & concursu non raro observetur, penes illos lis esto, quæis his velitationibus ætas impenditur. Lunarem alii appellari malunt, quod Lunæ motus sequi paroxysmorum periodos vel credant, vel credi velint. Neque tamen his nominibus contenti omnes. Herculeum enim alii: alii modo sacrum appellant, modo Sonticum, modo puerilem, & si quæ sunt aliæ tristiores tristissimi tormentis appellationes, de quibus, cum mihi chartæ parcendum sit, pluribus consulere licebit Vincent. Alfar. a Cruce, Untzer. de Epilepsia &c.

§. III.

Præmissa sic, quantum licuit, in compendio brevissima nominis evolutione, methodo in Scholis jam pridem receptæ morem gessuri ad ipsam rei seu Epilepsiæ definitionem realem pedem profero. Dico autem Epilepsiam esse motum totius corporis convulsivum per vices affligentem, cum actionum principum, sensus, motusque voluntarii ablatione atque cessatione ab irritatis, & ad motum inordinatum concitatis animalibus spiritibus nervisque fibrillis ortum.

§. IV.

Placuit generis locum concedere convulsioni totius corporis interpolatæ. Qua in re Medicorum Principis & Magistri Galeni vestigia premo: quem secutus Haly Abbas theor. ix. eundem morbum per convulsionem determinare non erubuit. Intelligi autem per convulsionem, cum eruditissimo Willisio, volo, illos motus convulsivos, quibus muscoli sibi contrarii præter voluntatem moventur. Hinc tamen non omnis statim convulsio Epilepsiam constituere censenda est. Dantur enim motus quidam convulsivi particulares, qui, cum hæc tantum, vel illa pars humani corporis, non vero universa illius machina & moles agitur & concutitur, Epilepsiam præsentem non arguunt.

V.

Cæterum, dum totum corpus couelli assero, de subjecto simul, seu parte affecta principali non immerito quærendum erit. Enim vero tantæ hic difficultates, tantus Veterum & Recentiorum inter se dissentientium numerus, ut qui componendis illis locare operam suam velit, non raro tot lites atque bella, quot sententias deprehensus sit.

§. VI.

Ut paucis multa expediam, plerique Veterum in ipso Cerebro, quod illud principaliter affectum crederent, morbi fomitem quærebant. Quæ opinio, ut ut nostro tempore paucis forte Æsculapicæ artis Cultoribus arideat; omni tamen ratione, vel etiam experientia caruisse vel ideo censerî nequit, quod ex capitis vulneribus sævissimas oriri Epilepsias constet, & non ultimus Medicinæ Procerum Fernelius in quodam, quem cultro anatomico subjecerat, Epileptico, paululum humoris putridi adhæsisse ossi calvariæ observaverit; in alio vero liquorem omnino fætidissimum deprehendisse se in libro de abditis morborum causis scriptum publicè reliquerit.

§. VII.

Enim vero allata ab illis argumenta, etsi, quod jam innui, omni probabilitate non destituantur, nec negari possit, deprehensum in cerebri substantia

substantia & ventriculis aliquando humorem vel putridum, vel subcruentum: Idem tamen humor deprehensus & jam in illis est, quos per universum vitæ spatium nulla unquam Epilepsia infestavit. Quæ certe causa vel sola sufficere illis visa est, ut ab antiquis secessum hic facientes, relicto cerebro, ipsum potius musculosum ac nervosum genus, seu fibras nerveas in membranis musculisque irritationis subjectum, ac sedem affectam principalem crediderint: Irritatis enim alicubi fibrillis nerveis, reliquæ deinde in consensum quoque trahuntur, & affecto nervorum principio, omnes hinc inde passim irritantur: inde oritur universalis in toto corpore convulsio.

§. VIII.

Accidit interim motus hic convulsivus, cum actionum principalium, sensus ac motus voluntarii ablatione, vel cessatione, & hoc ipso Epilepsia a convulsione differt, qua correpti functionibus tamen animalibus omnibus minus orbantur. *Benivenius de abditis morborum ac sanitatum causis c. 97. Marcellus Donatus H. M. mirab. l. 2. c. 4. Erasius in anatom. libr. Com. Montanus §. 2. p. 195.*

§. IX.

Restat definitionis meæ differentia specifica, quam ab ipsa causa morbi, seu irritatione fibrillarum nervearum deduxi. Sane enim sive quis spiritum motivum membri alicujus ab humore viscido, fibris motricibus impacto, & deinde acrimoniam nacto, sive maligno ita infestari, ac partem corripere dixerit; prout in scorbuticis & malignis morbis, utpote morbilis, variolis &c. id usu venire solet; seu à quacunque alia materia acri provenire asseruerit; seu humor illa sit, seu vapor, seu externum quid, modo sit ita comparatum, ut fibrillas ad motum spiritusque concitet; horrendi utique motus, quibus universa corporis structura quassatur, repentina ægrotantis prostratio, membrorum vacillantium distortio, aliaque plura sævissima symptomata aperte satis & luculenter loquuntur, omne hoc malum ipsiusque adeo mentis læsionem a motu quodam spirituum animalium in fibris nerveis ac membranosis irritatorum peregrino, inordinato & impetuoso proficisci.

§. X.

Factum hinc, ut Thomas Erasius, nec id quidem incongruè, Epilepticorum paroxysmos oriri ad eundem modum existimaverit, quo solent stertutationes aliæque corporis convulsiones irritata parte ab acriori materia excitari. Quamvis enim exacte prorsus, aut citrà dubium ullum, explicare omnia haut proclive sit; fieri tamen hoc, aut vix dissimili ratione probabile est.

§. X I.

Neque vero mirum id videri cuiquam debet, si correpta una parte, alteram simili molestia affici contenderim; cum aliis etiam in casibus, quanto impetu trahantur corporis partes in consensum & rapiantur satis pateat. In dentientibus sane pueris, dum dens perforare membranam, seque ipsam liberare carceribus nititur, quæ tunc non universum corpus molestia conficit? madent oculi lacrymis, laxatur alvus, profluit ex ore salivæ flumen, tussis sicca adest, raro sine horribili supervenientium convulsionum comitatu. Non dissimilem naturæ consensum discimus ex illis, quorum calculus patientiam exercet. Quoties enim per Ureterem movetur calculus, acutissimo non tantum dolore distenditur & fatiscit ureter, totusque inferior venter in tumorem agitur, horrendique vomitus oriuntur: sed & reliqua membra convelluntur, caputque afficitur, in ipsis oculis videndi vis aliquamdiu perit. Taceo nunc, quod Hildanus obs. cap. 1. inseruit, exemplum puellæ, quæ, cum aciculam deglucifset, iritatis ab infixâ hac intestinis omnibusque corporis membris, tantis correpta est symptomatibus, ut ab ipso Dæmone obsessa, à non paucis credita sit. Quo pertinet historia tussis ab acicula in intestino hærente obortæ, quam descripsit Merletus.

§. X I I.

Perspectis sic definitionis genere & differentia, habitus Epileptici signa & phænomena, prout in diversis subjectis variant, explicanda restant. Sunt enim signorum quædam antecedentia, quæ partim ab ipsis agris sentiuntur, partim aliorum oculis subjacent. Sentiunt scilicet nonnulli gravitatem capitis, aurium tinnitum, visus obtenebrationem, splendoremque purpureum ante oculos, qui dein gravissimè per ipsos paroxysmos afficiuntur. Dilatam in quodam maxime pupillam vidit Excellentissimus Meibomius, certo argumento, fibras illas, ciliare ligamentum oculi constituentes, affectas quoque fuisse.

§. X I I I.

Porro signis his accensenda venit Ephialtes, seu Incubi crebra sub somnum invasio, testibus Galeno, Ætio, aliisque, terrores crebri, somni tempore, capitis plenitudo, sensuumque abalienatio. Nec minus linguæ motus præcedere observatur inordinatus, præsertim in illis, qui Lunatici dicuntur, & Epilepsias periodicas patiuntur.

§. X I V.

Cæterum, antequam de Epilepsia causis sermonem instituam, de tribus morbi hujus speciebus, quæ vulgo referri solent, dicere prius par est.

Esse

Esse scilicet aliam ajunt idiopathicam, quæ oriatur ex capitis vitio, & citra ulla antecedentia signa subito & quasi ex insidiis agrum invadat; aliam ex ventriculo deducunt, & hanc vel ventriculi dolorem præcedere, vel morsum, distensionem, cumque paroxysmus imminet, nauseam, anxietatem, animique deliquium. Tertiam speciem dicunt, cum ex reliquis partibus, ex gr. manuum pedumque digitis, aut crure aliquid abscedere sentitur, quod, ubi capiti, nervorumque principio communicatur, Epilepsiam excitet, unde etiam ex eo hanc ortam esse colligatur.

§. X V.

Verum illi, qui has differentias proponunt, falso illo præsupposito niti videntur; quod humores pravi in cerebri vel ventriculis, vel medulla colligantur, illiusque substantia ac membranæ inde vellicentur, vellicatæ sese concutiant, & nervorum principio simul concusso, totum denique nervosum ac membranofum genus in consensum trahatur. Quæ opinio à *Nobilissimo Schneidero, libris universo Medicorum orbi notissimis, Hofsamnoque in ingenioso commentario in x libr. Galeni de usu partium; & Excell. Schockio in eleganti de sternutatione libello cap. 5. & 6.* abunde refutata est.

§. X V I.

Interim hoc certum est, ubicunque etiam acre & malignum illud fermentum lateat, aliquo tamen modo capiti communicari, ac in consensum trahere cerebrum, ut inde principes facultates cum sensibus lædi, & muscoli omnes corporis agitari possint. Non tamen video, cur has Epilepsias inter se tam accuratè (licet quidem rectè in hujus morbi sede investiganda, & ubi de causis agitur, & ad curandi rationem hæc distinctiones considerentur;) distinguere velimus; Sic enim morbus locum non habet, prius quam afficiatur cerebrum, ut superius jam dixi. Si igitur ratione variarum sedum Epilepsias distinguere velis, magna varietas esset constituenda: cum & illa quæ à capite oritur, non eodem semper modo contingat, & ipsa etiam non derepentè semper oboritur, sed signa sua antecedentia non rarè habeat.

§. X V I I.

Cum vero tunc demum aliquid rectè sciamus, quando, dicente Aristotele, causas rerum cognoscimus, nobis quoque, ut accuratiorem morbi nostri scientiam hauriamus, causæ ejus ordine sunt evolvendæ. Has vero, ut eo commodius eruam, considerabo primo externas illas, gravissimas nempe læsiones & vulnerationes, quæ tum alibi, tum potissimum si in capite fiant & partibus nervosis, Epilepsiam inducunt. Videmus

demus enim homines, cœterum optimæ sanitatis, quique nunquam quicquam senferunt Epileptici, si ex alto in caput decidant, aut gravi ictu cranium lædatur frangaturque, frequenter pati Epilepsiam, adeo, ut Chirurgi, inter symptomata vulnerum capitis, convulsiones ac Epilepsiam non immerito numerent. Hanc tamen tum imprimis oriri observant, cum festuca aliqua, quæ à cranio abscescit, cerebri membranas premit, vellitque: quâ remotâ, cessare statim deprehenditur paroxysmus.

§. XVIII.

Ad causas illas externas ac præcarnæ etiam à nonnullis referuntur lunares radii, qui, si in caput dormientis apertum incidant, Epilepsiam inducere vulgo creduntur, idque eò citius, quo magis jam ante Epilepsia quis obnoxius fuerit. Enim vero ridicula hæc sententia alteri non minus ridiculæ debetur, Lunam scilicet cerebro dicatam, illud gubernare, hincque Autorem Epilepsia & fomitem existere, cum ne quidem certum sit, Lunam in humores microcosmi aliquod imperium habere, quod in vulnerum curatione nonnulli se observasse credunt.

§. XIX.

Major est efficacia animi pathematum. Videmus enim homines in Epilepsiam pronos per leviores etiam animi affectus incurrere denuò in hunc morbum: gravissimi tamen sint animi affectus necesse est, si is, qui nunquam malo hoc laboravit, Epilepticus inde fieri debeat. Imprimis vero hunc morbum producit ira, in qua omnes nervi singulas fibras ad motum subitaneum stimulant, quo factò in corde frequentior & vehementior Systole & Diastole excitatur, & consequenter motus sanguinis fermentativus valde adaugetur, imo bilis, tanquam humor facile mobilis & fermentescens, simul vehementer mota, in qualitate acris, semel concepta, valde exaltatur.

§. XX.

Neque minus Epilepsia periculum ab inconvenientia diætæ. Videmus enim, si errata in victu ac potu præcesserint, facile recidivam Epilepsiam fieri. Quam in rem notari meretur, quod illi, qui in juvenili ætate paroxysmos Epilepticos passi sunt, etiamsi deinde per plures annos iisdem non laceßiti sint, facilius tamen in hunc morbum incidant, si dein intemperanter vivant, & vino se sæpius inebrient. Quemadmodum, à vini generosi potu, Puerum quendam Tridentinum 15 annorum convulsivis motibus divexatum, varias Epilepsia facies spectantibus præbuisse *Bartholinus cap. 2. H. 90.* testatur. Ad eundem modum etiam venena, etsi non omnia id faciant; plerumque tamen & acris imprimis, & corrosiva

corrosiva Epilepsiam inducunt, vid. *Fernel. l. 2. de abdit. rer. caus. c. 15. it. Forest. l. 17. obs. 13.*

§. X X I.

Pueri quando vermibus laborant, tum alia gravissima symptomata patiuntur, tum etiam frequenter Epilepsiam; quam à vermibus oriri inde est manifestissimum, quod, illis expulsis, omnino cesset, vid. *Thom. Bartholin. c. 4. H. 7. cent. 6. H. 20. Forest. libr. 10. obs. 65. Jul. Cesar. Claudin. consult. 64. Ruland. cent. 8. curat. 13.* Nec minus etiam alii humores mali, in ventriculo ac intestinis hærentes, hunc morbum producere valent. Ante enim sex annos, cum Helmstadii viverem, Excellentissimus Meibomius exemplum Monachi cujusdam epileptici à ventriculo habuit, in quo acrium humorum & acidorum copia maximum & continuum pene edendi appetitum excitabat. Hic, ubi saturatus esset cibus, rarius Epilepsia affligebatur, ubi jejunus, gravissimè & frequentissimè. Tandem victis humoribus, & refranato per medicamenta appetitu, levamen invenit.

§. X X I I.

De Mulieribus observatum est, interdum gestationis tempore Epilepsia eas laborasse, reliquo tempore, quo non gravidæ, ab illa immunes fuisse. Frequentius vero iis supervenit, si suppressæ quædam evacuationes, uti menstrua, vel lochia, vid. *Timæus l. 1. cas. 12. Tulpinus l. 1. c. 10.* habet exemplum Mulieris prægnantis, quæ à maligno vulvæ vapore in tam acerbis nervorum contractiones conjecta est, ut, ignara partus, foetum ediderit. Similiter Harvejus annotavit, cum in exulceratione uteri sæminæ cujusdam injectus fuisset acrior liquor, illam toto mox corpore convulsam fuisse.

§. X X I I I.

A variis quoque aliis causis oriuntur Epilepsia. Sic calculo renum & vesicæ laborantes, ubi illi vehementer sese movent, sæpe epilepticos insultus patiuntur, teste *Bartholino cap. 5. H. 61.* Nimia urinæ continentia quid possit, vid. apud *Joh. Bapt. Montan. conf. 29. Joh. Heurn. in libr. de morbis capitis.* Ex venere nimia etiam oriri interdum hunc morbum notum est *Confer. Plater. & Heer. ab Heer in obs. rar.* quam forte ob rationem Democritus coitum parvam Epilepsiam olim nominavit. In infantibus etiam, quorum corporibus acres humores insunt, alvi suppressio Epilepsias excitat.

§. X X I V.

Præterea illud bene considerandum in dentientibus Pueris, si dentes difficulter

ficulter erumpant, symptomaticam tandem sequi Epilepsiam. Colicas & iliacas passiones desinere in paralylin valde frequens est; interdum tamen & Epilepsiam illis passionibus supervenire, exempla docent à *Schneidero libr. 3. de Catarrh. c. 6. Thoner. obs. l. 1. p. 93.* allata. Caterum de scabie id imprimis observandum, si non satis erumpat, aut medicamentis inconvenientibus repellatur, aut mox, aut brevi tempore post, producere Epilepsiam. Simile quid accidit in Variolis & Morbillis, si non debite expellantur, aut ægroti libero sese aëri temerè nimis exponant. Mirum quoque est, quod *Rondeletius* observavit, multos ex aëre, vel vento per nares concepto, statim in hunc morbum incidisse. Scorbutum Epilepsiam etiam excitare posse notat *Matth. Martinus, vid. pag. 70. 338. 383.* Sternutatio non recte succedens idem efficit, *teste Salmuth c. 1. obs. 93.* A vaporibus, ex calce exspirantibus, hunc morbum ortum, *Nymannus observavit, libro de Apoplexia cap. 26.* Ex suffitu, ac olfactu rerum fetidarum, *Apulejus & Ammannus in Medicina critica;* A percussione oculi, *Salmuth. cent. 11. obs. 74.* & musculi temporalis, *Prosper. Marrianus.*

§. XXV.

Si alias adhuc causas antecedentes scrutemur, observamus etiam hoc malum esse hæreditarium. *Hildanus* ex gravidæ matris imaginatione infantem fuisse factum Epilepticum annotavit. Unus enim Epilepticus si videat alium Epilepsia corripitur, facillime in eam incidit, quod fit non ab aliqua exhalatione ex epileptico corpore exeunte; sed ab imaginatione & motu irregulari spirituum, uti per alios etiam affectus animi, ex ira imprimis & terrore non infrequenter illam oriri videmus.

§. XXVI.

His jam causis tam externis, quam internis consideratis, ab illa irritatione omnia phænomena in Epilepsia occurrentia, & quomodo hæ causæ enumeratæ eam inducere soleant, satis superque explicari posse existimo, dummodo quis acidam, subtilem, acrem ac effervescentem aliquam materiam in corpore latitantem cogitaverit, quæ fibrillas nerveas, ipsumque spiritum motivum irriter, morbumque hunc infelici partu producat & enitatur, non secus, ac si maligni quid externè sanguini communicetur, uti contingit in morsu bestiarum venenatarum, à quo excitatam Epilepsiam notavit *Tulpius l. 4. c. 2.*

§. XXVII.

Prognostica signa eventum morbi concernunt, suntque vel salutis vel mortis. Est vero omnis Epilepsia morbus valde periculosus, qui, licet non semper,

semper, & cito, aliquando tamen in ipso paroxysmo jugulat ægros, uti in infantibus sæpissimè & sub principio variolarum, non recte prorumpentium, quotidie videmus. Illud verò in genere sciendum est; convulsionibus & convulsivos motus minus esse periculosos, quam Epilepsiam, quoniam in hac sensus omnes & animæ functiones abolentur, quæ tamen illis minus affici aut lædi solent. Notandum quoque est; si sæpius revertatur Epilepsia, stupiditatem inducere, uti in infantibus sæpius observare licet. Curari alias facilius possunt infantes, quam adulti: imo, si post annum vigesimum quintum Epilepsia quis corripiatur, ad mortem usque illam comitari ægrum *Hippocrates indicavit Sect. 5. Aphor. 7.*

§. XXVIII.

Hæreditariæ Epilepsiæ seminarium vel nunquam, vel raro eradicatur. Similiter illa Epilepsia, quæ à vulnere, vel contusione in capite originem trahit, est periculosior. Quæ à causis internis & humorum vitiis oritur, sæpe recidivat; minus, quæ à calculo, vermibus &c. His enim expulsis, cessat. Illa quoque, quæ à dentium difficili eruptione fit, non facile revertitur; quæ vero morbis aliis supervenit, longe periculosior est, & frequenter lethalis: id circo mulieri uterum gerenti, si Epilepsia superveniat, periculum imminere nihil mirum.

§. XXIX.

Restat solutio Epilepsiæ. Illa fit ut plurimum cum gravibus suspiriis, cum salivæ excretionem, sudoris, lacrymarum, interdum fœcum alvi & urinæ. Verum enim vero hæc non est solutio totius morbi, sed tantum paroxysmi. Ipsum tamen morbum non minus aliquando certorum humorum excretionem solutum esse, nec unquam rediisse Medici observarunt. Singularem certe casum, ab Excell. Meibomio annotatum, quin adducam, intermittere non potui. Puella quædam, cum per aliquot annos gravissimè Epilepsia, sæpius in die redeunte laborasset, nullisque medicamentis curari potuisset, accidit, ut in eadem domo, qua plures infantes variolis decumbabant, illa quoque corripere eodem morbo. Curatio expellentibus instituta fuit, & iis, quæ contra Epilepsiam præscribi solent. Decoctum visci quercini pro potu ordinario commendatum fuit. Post hujus aliorumque pharmacorum usum, non solum salutaris Variolarum expulsio secuta est, sed etiam, præter omnem opinionem ipsius Epilepsiæ. Observatum est præterea, eos, qui infantili & puerili ætate fiunt Epileptici, quando ad pubertatis annos accedunt, à morbo illo liberari, & id imprimis contingere in fœminis, quando menstruare incipiunt. Uti enim magni tunc morbi in illis solvantur, ita etiam Epilepsia menstruis

prorumpentibus non raro solvitur. Constat etiam, superveniente febre solutam esse sæpius Epilepsiam: Idem testatur *Hippocr. Aph. 70. Sect. 5.* Interdum per victus & locorum mutationem, perque alias excretiones in externis partibus factas, uti per scabiem, per ulcera, Epilepsiam interdum solvi ab Autoribus consignatum est.

§. XXX.

Hactenus morbi theoriam dedi. Cum autem Medicus non subsistat in contemplatione, sed ideo contempletur morbum, ut illi, secundum indicationes certas, aptis auxiliis medeatur, ideo ipsam metam curationis crudelissimi hujus morbi & limites ut detegam, opus est. Respicit cura partim ipsius paroxysmi solutionem; partim morbum, extra paroxysmum, totaliter extirpandum, ægrumque ab ulteriori insultu, removendo omnes causas occasionales, vindicandum.

§. XXXI.

Paroxysmi solutionem quod concernit, ubi tam terribile malum accidere videmus, statim occurrendum, artusque & membra omni conatu detinenda sunt; pollex intra manum raptus, in rectum trahendus, quo involuntarias has concussionis ita moderemur, ne ægri sibi ipsis noceant, partesque ad res duras fortiter allidendo corpus lædant. Os, quod per convulsionem arctè clauditur, diducatur: metusenim est, ne extremum linguæ sibi met demordeant ægri, quod Galenus & Forestus observarunt. Commodè hoc fit cochleari, ex argento, vel alia materia fabricato, vel instrumento ligneo, linteolis obducto, seu ex corio confecto.

§. XXXII.

Frictiones quoque fortiores injungunt Practici in partibus primo tactis, & ubi initium paroxysmi Epileptici advertunt ægri: partim pannis asperis, partim etiam cum acris, aceto, pipere, sale; præsertim vero per ligaturas strictas, & firmas illarum partium, quæ primo spasmò tanguntur, efficere id licet. Ligata enim sic parte, malum hoc toti spirituum generi, ac dolor reliquis membris non communicatur, nec sensus ille irritationis ultra ligaturam facile progreditur, teste *D. D. Moro apud Barthol. cent. 6. Hist. 78.*

§. XXXIII.

Venæsectio in ipso paroxysmo raro locum habet; potest tamen in Plethoricis, illa, habita causæ ratione, adhiberi. Cucurbitulæ vero non scarificatæ majores Ventosæ dictæ, nuchæ appositæ, & deorsum ductæ, in ipso paroxysmo magis ab Autoribus probantur. Sternutatoria in paroxysmo, licet perquam multi ea laudent, minime approbo: Spiritibus enim,

enim, jam tum impetuoſe motis, non addendam eſſe novam afflictionem, quis non videt? Si os tantillum hiat, cochleari dentes dirimendi, & dirimenti ſervandi, ac infundenda appropriata in hoc caſu notiſſima: ex. gr. Aqu. è Typh. Corn. Cerv. Ceraſ. nigr. Hirund. cum Caſtor. Fl. Til. Beton. Lilior. convall. Antepileptic. Lang. Cinnam: Aqu. cordial. cum Sal. vol. ſuccin. Spirit. corn. Cerv. Sal. ammon. Tinctur. caſtor. atque commo-
modo Syrupò de Steechad. ſcilicet. Meliſſ. vel El. Tunic. mixta. Habenda tamen corporis ægroti ratio & temperamenti, cum illis ſpirituofis calidis peccari quoque poſſit, utpote ſpirituum fervorem augmentibus.

§. XXXIV.

Quod ſi magis affligat paroxyſmus, quam ut ad ſe redire poſſit æger, excitetur per Clyſmata acriora ex diſcutientibus & carminantibus facta, vel Suppoſitoria, quæ in momento adhiberi poſſunt, & in Infantibus multum juvant. Nonnulli, aliis irritis, ad Vomitoria accedunt, & Fonſeca jubet Epileptico paroxyſmo tacti pharyngem, ceſſante deglutitione, illinere Ol. quodam cum Mercur. vitæ, vel alio vomitorio: ſic enim aliquantulum in ventriculum ſenſim delabitur huius pharmaci emetici, & æger, facto vomitu, facilius ad ſe revertetur.

§. XXXV.

Ad leniendum dolorem, emolliendum, diſcutiendum ac reſolvendum poſſunt etiam membra convulſa, & dorſum, nucha & vertex inungi Ol. juniper. Succin. Lavendul. Spic. Chamæm. Rutac. Cheyr. Petrol. Amygd. dulc. cum Camphora acuatis: vel illa Ol. poſſunt etiam in Balfama converti, & ſic commodius inungi. Alias enim Balf. ſuccin. ſeu Peruvian. vel reliqua in Officinis præſtantia Balfama cephalica, apoplectica, ſimplex rutæ Balfamum, egregia ſunt.

§. XXXVI.

Ut ut vero præcipuè de adultioribus ſermo fuerit; non neceſſum eſſe videtur de Infantibus multa ſeorſim commonefacere, cum nulli dubitemus, quin omni prudentia & artis ſcientia probe inſtructus Medicus illa, quæ adultos concernunt, ad Infantum tenellorum Puerorumque ætatem accommodare facile ſciat. Ex. gr. ſi noverit, alvum eſſe clauſam, Clyſtere aperienda illa eſt ex lacte, in quo Flor. Chamom. decocti cum melle ac parum butyri ſaliti; humores præterea acidi & æruſinoſi corrigendi ſunt terreis, acidum abſorbentibus, & bilem alterantibus. Si dolores urgeant, granum unum vel alterum Theriaces vel Mithridatii mira præſtat. Poſteſt etiam mixtura quædam fieri cum Aq. Card. bened. Betonic. Fl. Tiliz, Corall. Confect. Alkerm. cum Moſcho. vel Ambr. aut aliquot guttul. Spirit. CC.

vel Succin. & Syr. Pœon. Quærunt hic nonnulli, an non ad aperiendam aluum in ipso paroxyfmo possint dari purgantia? verum cum purgantium vis, propriè ita dictorum, non ita citò in corpore nostro operetur, sed post aliquot horas; non video, cur illa in ipso paroxyfmo dari velint. Vomitoria vero, licet non ita facile sint propinanda, quoniam tamen citius suum effectum edunt, magis convenire mihi videntur. Atque hæc de cura, quæ paroxyfmi gratia fit, dixisse sufficiat.

§. XXXVII.

Ipsam morbi hujus in adultioribus curationem dum aggredior, meminisse oportet, quæ de diversis sedibus Epilepsie causarumque supra proposui; ut, ubi nempe fit, quod irritat, & quale illud, cognoscamus, & maturè removeamus. Si ex repletionem nimiam, vel humore acri, aut pituita crassiore in ventriculo hærente de illis exterminandis subito solliciti esse debemus. Fit autem hoc breviori via per Vomitoria; longiori, per Purgantia. Nobilissimus Schraderus aliquando Nobilem curavit post ebrietatem semper Epilepsia tactum, huic bene poto dabat lenem vomitorium, ex: gr. Tartar. emetic. sacch. mixtum, vel sol. Ol. amygd. dulc. quod consilium ita successit, ut nunquam deinceps, ut ut largiter potui indulgeret, Epilepsiam senserit.

§. XXXVIII.

Quæritur autem hic non immerito, an materia illa commodè statim possit educi, an vero præparatione aliqua indigeat? Si a nimiam ingurgitatione, non opus esse præparatione existimo: Si vero viscida adest pituita & fortius impacta tunicis, salia fixa incidentia sunt adhibenda; Hanc enim non commodè, sine præparatione prævia, posse expurgari mihi persuadeo. Sunt præterea humores aliquando valde acres, qui nisi prius correcti ac temperati per medicamenta acida imbibentia & corrigentia, uti sunt terrea, item alcalia fixa &c. citra incommodum etiam educi nequeunt. Principio quidem purgantia repetitis vicibus propinare convenit, qualia ex ipso quoque ventriculo materiam vitiosam per alvum subducunt: utique aloetica amara; hieras illas, simplicem, Picram Veteram. Profunt quoque amara alia, non purgantia in tali casu ad materiam peccantem, quæ in primis viis hæret, incidendam & abstergendam. Mel squilliticum, Mercur: dulcis, Cinnabaris nativa præparata, & Antimonii admodum in hoc casu sunt utilia. E vegetabilibus Hellebor: niger, Senn: Tamarind: ad humores ferrosos & biliosos expurgandos, ab omnibus habentur commendatissima. Lactentibus vero Infantibus talia purgantia præbere non debemus; sed loco horum purgandus est infans Syr: Ros: Flor: persicor: de Cichor: c: rhab:;

Rhab: vel commodo fieri potest ex gr. iij. Scammon. correcti cum ℥j. alteraque Aqu: Rosar. vel Cichor: mixtura, cui ℥j. vel altera Syr: Ros. solutiv: addi potest.

§. XXXIX.

Si in Epilepsia acris humor, quem sæpius in ventriculo sedem habere modo innui, peccat, paroxysmum epilepticum reversurum optimè prohibere possumus terreis medicamentis, cum Succin: & Cinnab: præscriptis; Visco item quercino, Cran: human: Corall: Margarit: Dentibus Apri & Equi marini, similibusque mixtis. Talia enim antepileptica terrea ebullitionem humorum sistunt, spasmus coercent, & simul per diaphoresin expellunt: qualia antepileptica, quæ diaphoretica simul sunt, præpollere omnibus aliis fusius disserit *Eruditissimus Mauris. Hoffmannus de medic: officin: vide Thoner: l. 2. p. 9.* usum talis antepileptici pulveris extollentem. Alias latissimus campus plurium laudatissimorum in hoc morbo Specificorum se pandit apud Authores: in quem, si quis exspatiari voluerit, adeat *Th. Willis: c. 3. d. morbis convulsiv. p. 463. Job. Michael: Oper: Med: Chir: pag. 1. libr: 2. c. 17. Michael. Etmuller: c. 9. de Convuls: & Epileps. p. 440. 441. & Theodor. de Mayerne Prax: medic: libr. 1. c. 3. pag. 21. 22. 33. &c.*

§. XL.

Non minus tamen possunt etiam diuretica ac cephalica, quæ causas respiciunt, & caput confortant, adhiberi, uti Spirit: vol. vinos. urinos: Sal vol: ammoniac. Spir: & sal CC: Ebor: Viper. Tartar. rectific. Liqv. CC. succin. Spirit. vol. Sylvii, ut & Essentificata Ol. cortic. Citr. Mac: Ror. marin: Lavendul. Carioph: Cinnamomi. Decoctum Chinæ etiam non inconueniens in hoc morbo medicamentum est, & Visci quercini imprimis.

§. XLI.

A vermibus quando Epilepsia oritur, potissima indicatio est, ut vermibus in ventriculo & intestinis delitescantibus & rosionibus suis malum hoc efficientibus opponantur amaricantia sola, vel cum purgantibus antea laudatis mixta. Ex gr. Sem. Santonic. Aloe; Corn. C: ust. Corallin. Extr: Myrrh. Croc. Mercur. dulc. Si ex dentitione difficili malum revertatur crebrius, ac graviores affectus hujusque recidivæ sint, nihil vetat, Lancetta tumentem gingivæ partem incidere, qua de re legi meretur *Paræus libr. 23. 67. & Borellus l. 1. obs. 97.* Corium infumati lardi recentis in ore tenere bonum est: laxantur enim hoc gingivæ, & dens facilius prorumpit. Nonnulli Cerebrum Leporis, Mel ros. &c. gingivis illinunt: alii Radicem Alth. recentem in Aq. Malvæ maceratam mastieandam infantibus præbent. Ge-
latinæ

latinæ CC. usum, aliquandiu continuatum, valde proficuum censent. Interim Infantibus hoc morbo laborantibus non ad iram, vel terrorem occasio danda est, cum alias animi pathemata recidivam facile excitare soleant.

§. XLII.

Epilepsia per consensum uteri in Fœminis, vel suppressione mensium, vel uteri præ: natur: fluxibus orta jubet, ut vitium illud uteri quanto-
cius tollatur. Cum vero, sanguine suppresso, in mulieribus, plerumque etiam Plethora oboriatur, Venæsectionem in hoc casu plurimum prodesse, observatum est. Conveniunt porro Purgantia superius laudata, quæ uterum expurgant, nec non alia, quæ pro ratione ipsius vitii uterini possunt adhiberi. Ex. gr. quæ ex Succin. Castor. & Herb. cephalic. epileptic. & denique uterinis dictis parantur. Accuratè vero prius dijudicabit Medicus, quale sit uteri vitium, à quo dependeat Epilepsia; si enim hoc satis constat, medicamenta magno numero à Practicis annotata, statim se se ferent.

§. XLIII.

Ischuriam a dissenta vesica ortam, convulsiones & Epilepsiam tandem gignere jam supra indigitavi. Tum autem evacuandam esse Urinam facile quis, qui circumstantias & originem hujus morbi cognoscit, intelligit. Calculus in renibus, vel vesica latitans, vel vapor ab extremis partibus ascendens, vel pungens quid in vulnere hærens, & nonnulla alia superius jam annotata; quando Epilepsiam excitant, non vulgaris Epilepsiæ curatio instituenda est; sed ad illas causas respiciendum, & hac methodo in reliquis hujus generis cautè, & cum judicio procedendum est.

§. XLIV.

Hisparum vel nihil conferentibus, ex fonte chirurgico auxilia speranda, quæ breviter adhuc explicabo. Ac primo de Venæsectione illud, quod superius observandum dixi, præservationis gratia extra paroxysmum in Plethoricis illam habere locum, & neutiquam omittendam esse, quod *Doctissimus Petrus Salius Diversus in Hipp. l. 1. de morbis, suis observationibus confirmat.* Veficatorii, Cucurbitulæ ac Fonticulorum usum valde salutarem esse, Practici asserunt. Imprimis vero Fonticulos in nucha excitatos laudari à Clarissimo Meibomio memini; imo & Cauteria partibus aliis, ubi ab illis oriri malum observatur. Cauteria vero atque Setacea, & quomodo in Epilepsia applicari debeant, optimè disquirat *Vincent. Alzar. à Cruce.*

§. XLV.

Restat, ut de Diætâ, cujus in Epilepsia maxima ratio habenda, aliquid etiam subjungam. Consistit autem ea in recta rerum sex non naturalium
à Me-

à Medicis dictarum administratione. Ubi se primo offert aer, qui sit purus, & mediocriter in qualitatibus primis temperatus; herbarum quoque odoriferarum convenientium fragrantia gratior factus; cum impurus corruptusque omnis, fortes præterea exhalationes & graviores fumi, uti carbonum & calcis vivæ, nocentissimi Epilepticis observentur, vitandique proinde omnino illis, qui à morbo hoc curari volunt.

§. XLVI.

Cibus & potus plurimum ad Epilepsiam conferunt, ideoque illorum in curanda Epilepsia non negligendum est examen; scilicet, ut inconveniens cibandi ratio vitetur, recta vero instituat. Utrunque enim, si nimis repletur, vel exinanitur ventriculus, Epilepsia potest accidere. Repletio-nis nimix in Infantibus in promptu sunt exempla: imò & ab Aristotele, & à multis Medicis diligentissimè observatum, Infantes nimio lacte gravatos, Epilepsiam contraxisse, & quod frequentius est, potui generosiori & copiosiori assuetos, in Epilepsiam sæpe incidisse adeo notum est, ut nemo negare id possit. Uti autem repletio, sic exinanitio nimia ventriculi Epilepsiam inducere non minus valet. Hoc inde patet, quod nonnulli, qui hoc morbo jam laborant, maximo simul appetitu gaudeant. Multi enim humores vitiosi cum in ventriculo existant, ubi non habent, in quod agant, fibras ventriculi vellicando convulsionem ac Epilepsiam inducunt. Lac quia facile in ventriculo acescit, & coagulatur, non concedendum. Alias cibus sit boni succi, & facilis concoctionis. In potu vero vina fortiora & vaporosa, ut & Cerevisia nimis lupulata. Interim non omne vinum Epilepticis, neque in omnibus, præsertim assuetis ac adultis, interdendum.

§. XLVII.

Motus quoque inordinatus & nimius nocet. Hoc enim concitantur spiritus, & ad motum convulsivum disponuntur. Imprimis circumgyrationes valde noxiæ sunt. Harum effectus vertigo, prodromus Epilepsix, sæpius observatur. Hinc omnia quæ vertiginem in nobis pariunt, causam ut plurimum Epilepticis insultibus dare solent. Caveant sibi proinde hoc morbo laborantes, ne vel jejuni vel soli altiora loca ascendant, cum facie eos adoriri paroxysmus, præcipitesque, cum vitæ jactura, agere queant: quod experientia sæpius testata est.

§. XLVIII.

De vigiliis etiam hoc loco monendum est, ne illas nimium protrahant ægroti. Notum enim jam est, in Epilepsiam illos esse præ reliquis pronos, qui Spiritus nimis habent agiles, & heroico animo præditi sunt; unde etiam

morbus Hercules, quod Hercules eo laborasse dicatur, nominatus est. Per nimias igitur intentiones animi, per continuatas vigiliis possunt Spiritus in aliis etiam, qui integra sanitate fruuntur, ita disponi, ut epilepticis paroxysmis posthac occasionem suppeditent, foreque, quod in proverbio ajunt, iis recludant.

§. X L I X.

Restant excreta & retenta, quorum cum prioribus pari passu ambulat conditio. Quantum ad illa, sciendum est, nimias purgationes aliquando facere convulsiones & Epilepsiam: Quod jam ante notatum est. Vitare igitur illa vehementia cataractica, & lenibus tantum uti debent Medici, quibus curæ cordique est ægrorum salus. Veneris usum quidem nonnulli adeo detestati sunt, ut ipsam Venerem breviorē Epilepsiam dixerint. Verum enim vero moderata seminis excretio tantum abest, ut Epilepsia sit causa, ut contra potius plurima extent exempla eorum, qui ob retentionem seminis in utroque sexu gravissimis Epilepsis correpti & vexati sunt. Quod si tamen quærat, an iis, qui Epilepsia jam laborant, Veneris usus sit prohibendus? Si modicè ea utatur, non simpliciter illam esse vitandam mihi persuadeo, præsertim si juvenes ac sanguinei adhuc sint, ita tamen, ut omne nimium procul abesse studeant. Menstruorum suppressiones in foeminis ad Epilepsiam pronis sollicitè solvendæ sunt. Alvus si aliquando substiterit, medicamento leni movenda erit. Urina non retineatur, sed quoties urget, mittatur: Tandem excretiones, quas natura in morbis ciet, ne inhibeantur, curandum, sive cum febre sint, uti in Morbillis, Variolis &c. sive citra febrē, uti in Scabie totius corporis, aut capitis. Animi pathemata vitet ad Epilepsiam pronus, ut timorem, terrorem, iram; in horum enim moderamine non exiguum ad salutem momentum repositum est. Et hæc quidem pro ratione instituti mei sufficiant. Tu vero, benevole Lector, quæ breviter in chartam conjeci, benigno vultu accipe.

F I N I S.

